

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. Quid, & quot sint in Deo Processiones, Relationes, Notiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

nostrum debere in religione nostra admitti; non tamen propterea omnia, quæ fides docet, sunt talia mysteria.

QUESTIO II.

De Processionibus, Relationibus, ac Notionibus Divinis.

ARTICULUS I.

Quid, & quot sint in DEO Processiones, Relationes, Notiones.

721. **T**heologi statuunt in DEO unam Naturam, seu essentiam: duas Processiones: tres Personas: quatuor Relationes: quinque Notiones. De natura, seu essentia, diximus jam multa in disputationibus antecedentibus: de Personis dicemus inferius. *Processio est emanatio, seu origo unius ab alio.* vocatur alia *activa*, alia *passiva*: scilicet ad aliquam similitudinem actionis, & passionis, quæ concipitur intervenire inter causam, & effectum: secludi tamen debent à processionibus Divinis omnes imperfectiones dependentiæ, mutationis &c. In creatis quidem actio, & passio, realiter identificantur: at in Divinis processio activa, & passiva, realiter distinguuntur: & illa producenti: hæc autem producto identificatur: complexum autem ex utraque dicitur *processio totalis*.

Itaque in Divinis dantur duæ processioness totales ad intra, veræ, vel reales, ut fides docet, scilicet datur una per intellectum, altera per voluntatem: per illam generatur Verbum; per alteram spiratur Spiritus S. Prob. Cum sint tres Personæ, ex quibus una est improducta, debent dari duæ Processiones pro reliquis duabus, maxime, cum tertia sit procedens à duabus. Rursus, cum processioness sint actus vitales DEI ad intra, & isti sint duo, scilicet actus intellectus, & actus voluntatis, etiam tot erunt processioness. Quod autem sint reales, docet fides in Symbolo Nicæno, ubi fatemur, Filium à Patre, Spiritum sanctum verò à Patre, Filioque, procedere. Idem habetur Joann. 8. v. 42. ubi Christus ait: *Ego enim ex DEO processi.* item Joann. 15. v. 26. dicitur de Spiritu S. *Qui à Patre procedit:* quæ verba in sensu literali, & reali accipiuntur à tota Ecclesia. Tandem, quod una processio sit per intellectum, seu intellectionem: altera per voluntatem, seu volitionem, constat ex sacris literis, in quibus Filius vocatur *Verbum*, & *Sapientia*, Spiritus S. *Charitas*, & *Amor*: quorum prius ad intellectum, alterum spectat ad voluntatem: vide Ruiz *de Trinitate disp. 2. sec. 2. n. 5.* Idem unanimiter tradunt PP. & Concilia, de quibus vide Haunoldum l. 1. n. 604. Suarez *de Trinit. l. 1. c. 5.*

Ubi insuper nota, quod, etsi natura Divina, & intellectus, ac voluntas, nec virtualiter distinguantur, tamen processioness dicantur potius esse per intellectum, & voluntatem, seu intellectionem, & volitionem, quam per naturam; quia scilicet ratio formalis procedendi est intellectus, vel voluntas, ita, ut, si natura Divina per impossibile esset in aliis omnibus lineis in-

finite perfecta, si non simul esset infinite perfecta in linea intellectiva, & volitiva, non possent ab ea, tanquam principio ut quo, procedere Filius, aut Spiritus S. Quando autem dicitur, quod Filius tantum procedat per intellectionem, & Spiritus S. procedat tantum per volitionem, tunc intelliguntur intellectio, & volitio notionales, hoc est, ut conjunctæ relationibus, illa generationis, ista spirationis activæ: quæ inter se virtualiter distinguuntur, ita, ut de voluntate, & intellectione notionalibus, seu in complexo cum relationibus, possint verificari prædicata contradictoria.

722. *Relatio est ordo unius ad aliud*, seu est ratio, per quam unum refertur ad aliud. Tales in Divinis, & quidem reales, dari, est de fide: quia datur Pater, & Filius, qui referuntur ad se invicem: Spiritus Sanctus, qui refertur ad Patrem, & Filium: suntque istæ relationes reales, quia sunt identificatæ SS. Personis, realiter existentibus: numerantur autem quatuor, *Paternitas, Filiatio, Spiratio activa, Spiratio passiva*: per duas primas referuntur ad se invicem Pater, & Filius: per posteriores referuntur ad se, ex una parte Spiritus Sanctus, & ex altera parte Pater, & Filius, tanquam unus Spirator. Istæ quatuor vocantur etiam *Origines*, quatenus dantur generans, & generatum, spirans, & spiratum.

723. *Notio* apud Theologos ad mentem SS. Patrum aliud non est, quam *nota*, seu *prædicatum*, quo una Persona discernitur ab alia: communissime autem assignantur quinque, nempe 1. *innascibilitas*, seu *improducibilitas* etiam à principio ejusdem naturæ. 2. *Paternitas*: & hæc duæ conveniunt soli primæ Personæ. 3. *Filiatio*, quæ competit soli secundæ Personæ. 4. *Spiratio activa*, quæ competit primæ, & secundæ Personæ simul, tanquam uni principio spiranti. 5. *Spiratio passiva*, quæ competit soli tertiæ Personæ. Hæc notiones non distinguuntur virtualiter à relationibus, sed tantum formaliter: imò quatuor ex illis sunt formaliter etiam relationes: sola prima, seu innascibilitas, non est formaliter relatio; quia sub hoc conceptu Pater non refertur ad alium. Quamvis autem fors possent notiones plures, vel pauciores statui, non tamen in re gravissima est recedendum à communi.

724. Ob. 1. Productio dicit abaleitatem: ergo non datur in Divinis: ergo neque processio, quæ esset productio. Confr. Productio, & causalitas sunt idem: ista non datur in Divinis: ergo nec illa. Resp. dist. ant. productio dicit abaleitatem secundum naturam, vel essentiam. neg. ant. secundum Personam. conc. ant. & neg. conseq. Productio in Divinis non significat, quod productum sit secundum naturam ens ab alio: & hinc natura non potest dici producta: sed tantum dicit Personalitatem esse ab alio, in quo nihil est absurdum; cum enim Filius sit verè genitus, debet esse genitus ab alio, qui sit Pater. Idem proportionaliter dicendum de Persona Spiritus S. Ad confirmationem neg. ma. Causalitas dicit dependentiam, & imperfectionem: & hinc apud Latinos in Divinis non datur causa, aut effectus. Aliud est apud Græcos, apud quos vox, quæ redditur latinæ voci: *causa*: non habet eandem omnino significatio-

tionem; quia nullam indicat imperfectio-
nem.

725. Ob. 2. Persona producens esset per-
fectior, quàm producta: ergo non essent æqua-
les, quod est contra fidem. Confir. Filius vel
produceretur ex nihilo, vel ex subiecto: neutro
modo potest produci: ergo. prob. mi. Filius
nec potest creari, nec ex subiecto educi: ergo.
Resp. neg. ant. etiam in creatis causa non est
semper perfectior effectu. Dein omnes Perso-
næ habent eandem Divinam naturam, infinitè
perfectam, adeoque omnem perfectionem ab-
solutam, & essentialiam, per identitatem: omnem
autem relativam (si tamen relatio sit perfectio)
æquivalenter, vel eminenter. Ad confirm.
neg. mai. non enim educitur Filius ex natura
Divina; quia ista non potest esse subiectum; hoc
enim debet esse perfectibile, & distinctum ab
educto: quæ non competunt naturæ Divinæ:
nec etiam Filius producit ex nihilo sui; cum
enim sit realiter, & indefectibiliter identificatus
naturæ Divinæ, seu aseitati, non potuit un-
quam fuisse nihil.

726. Ob. 3. Si processiones Divinæ essent
per intellectum, vel voluntatem, etiam Filius
generaret, & Spiritus S. spiraret: hoc est falsum:
ergo. prob. ma. Intellectus, & voluntas est etiam
ipsis communis: ergo. Confir. Substantiæ intel-
lectivæ non generant, quatenus intellectivæ sunt;
nam etiam non intellectivæ generant: ergo
etiam DEUS non generat ut intellectivus. Resp.
1. retorq. arg. contra Durandum, qui vult pro-
cessiones fieri per naturam; nam & Filius, &
Spiritus S. etiam habent eandem naturam Divi-
nam. In forma neg. maj. ad prob. dist. ant. in-
tellectus ut absolutus est ipsis communis. conc.
ant. ut secundus. neg. ant. & conseq. Non suf-
ficit ad producendum habere tantum intellectum,
& voluntatem, ut perfectiones absolutas; sed
opus est, eas habere ut fecundas, hoc est, con-
iunctas cum generatione, aut spiratione activa.
Ad confir. neg. conseq. Generare ut inficium, seu
ignorantem, est imperfectio à DEO remota.

727. Ob. 4. Processiones sunt actus no-
tionales: intellectus, & volitio non sunt actus
notionales, sed absoluti, & essentialia: ergo non
sunt processiones. Confir. 1. Productiones Perso-
narum realiter inter se distinguuntur: non autem
intellectus, & volitio: ergo. Confir. 2. Natura Di-
vina est prior intellectu, & voluntate: sed Filius,
& Spiritus S. immediatè procedunt per naturam:
ergo non per intellectum, aut voluntatem. Res-
pondet 1. Platelius conc. totum; vult enim,
quod processiones sint aliquid purè notionale,
nec involvant etiam in obliquo actus essentialia
intelligendi, vel volendi: sed istos supponant
tanquam sua principia. Si hoc non placeat, quo-
niam non vacat rem fusiùs examinare,

Resp. 2. cum Ruiz de Trinit. disp. 2. sec.
4. dist. mi. intellectus & volitio, ut præcisè à
relatione producentis ad terminum productum,
non sunt actus notionales. conc. mi. ut con-
iunctæ, & consideratæ simul cum illa relatione.
neg. mi. & conseq. sub hac enim ratione sunt
notionales, & peculiare principio producenti.
Nec necesse videtur, admittere, præter intellectio-
nem, & volitionem essentialiam, alias notiona-
les, ut probat Ruiz disp. 59. sect. 1. Ad 1. confir.

dist. ma. realiter inter se distinguuntur produc-
tiones adæquatæ, seu complexa ex intellectu, vo-
litione, & relatione. conc. ma. productiones in-
adæquatæ, seu intellectus, & volitio, ut præcisè
à relatione. neg. ma. & dist. mi. non distinguun-
tur intellectus, & volitio, ut præcisè à relatione.
conc. mi. ut coniunctæ cum intellectu, voli-
tione, & relatione. neg. mi. & conseq. Intellectus,
vel volitio, ut producents, sive productio adæ-
quata, involvit etiam generationem, vel spir-
ationem activam.

Ad 2. confirm. dist. ma. natura Divina, tan-
quam immediatum principium ut quo, est prior
intellectu, & voluntate. neg. ma. tanquam prin-
cipium tantum remotum, om. ma. & dist. min.
Filius, & Spiritus S. procedunt per naturam, tan-
quam principium tantum remotum, seu quatenus
natura formaliter est distincta ab intellectu, & vo-
luntate. neg. mi. per naturam, ut constitutam im-
mediatum principium ut quo per intellectum,
aut voluntatem. conc. mi. & neg. conseq. Na-
tura Divina, nisi intelligatur ut essentialiter in-
cludens intellectum, & voluntatem, vel in-
tellectionem, & volitionem, non intelligitur
principium ut quo proximum Filiationis, aut
Spirationis passivæ. Quando autem aliqui ex
SS. PP. dicunt Filium productum, vel geni-
tum, naturam, non voluntatem, tantum volunt di-
cere, quod sit Filius naturalis, non adoptivus:
necessariò, & non liberè genitus.

728. Ob. 5. Si dantur quatuor relatio-
nes, dantur etiam quatuor Personæ: hoc est
contra fidem: ergo. Resp. neg. ma. Spira-
tio activa non est nova Persona, sed est iden-
tificata cum Patre, & Filio, licet sit ab eisdem
virtualiter distincta (sicut scilicet natura est iden-
tificata cum tribus Personis) & in hoc stat my-
sterium dualitatis. Unde non dantur quatuor
relationes, realiter inter se distinctæ, sed tantum
tres; quia spiratio activa est realiter identifica-
ta cum aliis duabus, ut dictum. Sunt tamen
quatuor relationes reales; quia ad numerum
relationum realium non requiritur, ut ipsæ rela-
tiones sint inter se realiter distinctæ; sed tantum,
ut termini earum sint realiter distincti: atqui
Spiratio passiva est realiter distincta ab activa.
Addo, spirationem activam non esse proprietatem,
saltem in sensu strictiori; quia per hanc
significatur id, quod uni tantum Personæ est pro-
prium: in sensu tamen latiori potest utique dici
proprietatem; si hæc confunditur cum notione, si-
cut etiam innascibilitas: strictissime autem lo-
quendo, tantum dantur tres proprietates; quia
per proprietatem intelligitur id, quod est pro-
prium uni tantum personæ, & simul constituti-
vum Personæ: ita se habent Paternitas, Filio-
spiratio passiva. Unde innascibilitas, cum non
constituat Personam, nec est relatio, nec ori-
go, vide S. Thomam 1. p. q. 32. a. 3. in corp. &
q. 40. a. 1. ad 1.

729. Ob. 6. Naturæ Divinæ etiam compe-
tit innascibilitas, itémque Spirationi activæ:
ergo non est notio Personæ. Confir. Spiratio
activa est communis duabus Personis: ergo
non est notio: Resp. dist. ant. Naturæ compe-
tit aliqua innascibilitas. conc. ant. competit ea-
dem. neg. ant. & conseq. Suarez de Trinit. l. 5.
c. 10. n. 4. rectè ait, per innascibilitatem hæc in-

telligi aliquam propriam Patri, scilicet improprietatem etiam à principio ejusdem naturæ, simulque incommunicabilem: at verò innascibilitas naturæ, vel spirationis activæ, communicabilis est Filio: & in hac intelligentia vocum standum est autoritate. Ad confir. neg. conseq. Non est de ratione notionis, ut non sit communicabilis, sed hoc tantum est de ratione proprietatis: ad illam sufficit, si sit discretiva duarum Personarum à tertia.

Dices. Ergo sunt plures notionēs, quàm quinque; quia ingenerabilitas, & inspirabilitas etiam: erunt notionēs, ex quibus prima Patri, & Spiritui Sancto: secunda Patri, & Filio convenit. Resp. neg. illatum. Notio debet esse unum realiter simplex prædicatum; non autem duplex: at non eadem ingenerabilitas, quæ est in Patre, est realiter etiam in Spiritu Sancto (sicut tamen eadem realiter spiratio activa est in Patre, & Filio) sed tantum formaliter per conceptum: sicut humanitas eadem in pluribus individuis. Vide Suarez l. 5. c. 10. & Haunold. l. 1. n. 641. Addo tandem ex Ruiz, & Esparza: ideo istas quinque notionēs potius, quàm alias, aliis nominibus significabiles, poni; quia istæ habent majorem quandam vim ingenerandi audienti apprehensionem specialem dignitatis in Personis Divinis: & consequenter per has Divinæ Personæ decentissimè notificantur, tanquam per aliquid, quod specialiter spectat ad earum dignitatem.

ARTICULUS II.

Quid, & quotuplex sit in DEO Persona, aut substantia?

730. **P**ersona definitur à Boëtio lib. de duabus naturis ante medium, Naturæ rationalis individua substantia: à Richardo à S. Victore autem l. 4. de Trinitate c. 22. definitur Persona Divina: Naturæ Divinæ incommunicabilis existentia: at verò c. 23. ejusdem libri definitur persona creata: Rationalis naturæ individua substantia. Differunt autem suppositum, & Persona, sicut genus, & species; suppositum enim est omne incommunicabile subsistens; nam etiam dicitur suppositum equinum, aut leoninum: at Persona debet esse insuper quid rationale; non enim dicitur persona equi, aut leonis. Tres dari in DEO Personas, inter se realiter distinctas, & eidem naturæ Divinæ realiter identificatas, est de fide (& in hoc stat mysterium SS. Trinitatis) sic enim docemur in Symbolo S. Athanasii: Non confundentes Personas; neque substantiam separantes; alia est enim Persona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti: & infra: Totæ tres Personæ coeternæ sibi sunt, & coæquales. Quod autem non sint plures, habetur ex Lateranensi citato n. 710, videri de hac re potest Ruiz de Trinit. disp. 33. sec. 2.

731. Lis olim fuit inter Patres de voce *Hypostasis*; cum aliqui per eam significati velent substantiam, seu essentiam: adeoque unam tantum in DEO admitterent: alii verò vellent

significari Personam: adeoque tres hypostases in DEO adstruerent: de quo videatur Baronius ad annum Christi 362. n. 188. & ann. 372. n. 27. & seqq. Tandem prævaluit secunda sententia, & defecto omnes admittunt, in DEO tres hypostases; quia hæc vox determinata est nunc ad significandum suppositum, vel Personam. Hanc vocem *hypostasis* Latini sæpe expriment per vocem *subsistentia*: & hæc sæpe, præsertim antiquioribus Patribus, significatidem, ac suppositum, aut subsistens in concreto: at nunc in scholis sapissime sumitur in abstracto pro forma denominante rem subsistentem.

Multi Theologi inter *suppositum*, & *subsistens* faciunt discrimen. *Subsistens*, dicunt, debet esse substantia, velens per se existens, sive sistens in se, ita, ut non trahatur per unionem ad aliud dignius compositum tanquam pars, vel ad subjectum tanquam forma; hinc nec accidentia, nec partes essentielles, vel integrales compositi naturalis, neque humana natura in Christo, sunt subsistentia, ut patet consideranti; quamvis Verbum in Christo sit subsistens; cum hoc non uniatur digniori. *Suppositum*, seu *Persona* debet insuper esse substantia individua, id est determinata, & incommunicabilis per identitatem pluribus realiter distinctis.

732. Jam dari in DEO tres subsistentias relativas, est de fide; quia quælibet Persona est subsistentia, sicut scilicet quivis homo est animal, sed quæritur ulterius, an præter has tres subsistentias relativas detur absoluta, sive, an ipsa essentia, seu natura Divina, ut distincta à Personalitatibus, dicat aliquam subsistentiam, & in se subsistens dici possit: an vero tantum dici possit subsistens, ratione Personarum. Hæc tamen subsistentia absoluta, nec esset suppositum, nec Persona, hoc ipso, quod esset communicabilis tribus realiter distinctis, & actu communicaretur Personis Divinis: unde ex ea admissa non sequitur quatenitas in Divinitate. His suppositis

733. Dico. Probabilius datur hæc subsistentia absoluta in DEO. ita S. Thomas pluribus locis, ubi non tantum, ut ait Vasquez, agit de existentia, sed de ipsa subsistentia. Sic in 1. dist. 21. q. 2. a. 1. in corp. ait: *Iste terminus DEUS prædicat naturam Divinam de tribus Personis, quæ etiam in se est habens esse subsistens, nulla Personarum distinctione intellecta.* Rursus q. 9. de potentia a. 5. ad 13. ait: *In Divinis autem proprietates personales hoc solum habent, quod supposita Divinæ naturæ ab invicem distinguuntur: non autem sunt principium subsistendi Divinæ essentie; ipsa enim Divina essentia est secundum se subsistens.* Item 1. p. q. 39. a. 4. ad 3. Forma significata per hoc nomen DEUS, scilicet essentia Divina, est una, & communis secundum rem: ergo Deitas, & DEUS, sunt formaliter idem: sed DEUS significat aliquid subsistens: ergo. Plures textus citat Suarez l. 4. de Trinit. c. 11. n. 13. Granadus in 1. p. tom. 3. tract. 4. disp. 5. sect. 3. Sequuntur Thomistæ satis communiter cum Gonet. Accedit Scotus, Suarez loc. cit. Granadus loc. cit. Molina in 1. p. q. 29. a. 2. disp. 3. Bellarminus, & plurimi alii, adeo, ut Suarez ibidem, citatis quibusdam in oppositum, addat, nostram sententiam esse communem aliorum Theologorum: Granadus autem asserat ibidem,